רבא כרבי יגאי משום זקן אחד סבירא ליה. ומ"ת מ"כ ר' יוסי דקאמר רואה אני את דברי רבי אלעזר בן עזריה מדברי כולן ואית ליה הני פירכי סבר נמי כר' יגאי משום זקן אחד מ"כ תיקשי (מ) לר' יוחנן דפליג לעיל אר' יגאי וי"ל דאיכא למימר דרואה אני את דברי רבי אלעזר לא משום הני פירכי קאמר ומ"ת כיון דר"מ מקרא ליף הנהו זקנים מה משיבין על דבריו דגזירת הכתוב הוא וי"ל דמשום דיש להשיב על דבריו מסתבר לאוקמי קרא טפי כדברי רבנן: **מה** קודמי הויה ראשונה דלא אגידא ביה כו'. אע"ג דלגמרי על כרחיך לא דמו דהא בקודמי הויה דאשוה שרי לכ"ע ובקודמי הויה שניה אסורה לקרובי בעלה הראשון מ"מ הוקשו לענין כי היכי דלא הוי אשת איש מעיקרא ה"ג בעיא בקודמי הויה שניה שתהא מופקעת לגמרי ממנו מדין אשת איש ולא תהא לגידא ביה כלל:

יג) **מודה ר"א במגרש כו'.** תימה למאן מודה דלרבנן דפליגי עליה לא הוי גט ואיכא מותרת לשוק אדם: **ואידך** כרת כריתות **לא** דרשי. והא דרבי יוסי הגלילי דהוי בכלל רבנן דרים בפ"ב (לעיל דף כא:) כרת כריתות והכא קאמר דלא דרשי היינו דלא דרשי ליה להנהו דרשא אלא לדרשא אחרינא א: **כל** ימי חייבי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני ה"ז כריתות. תימה לרבינו יצחק דבפ"ק דיומא (דף יג.) גבי אף אשה אחרת מתקיינן לו מייתי מילתא דרבא דהכא בענין אחר דקאמר אלא דאמר לה ע"מ שתמות אחת מכם כו' וקאמר כי האי גוונא מי הוי גיטא והאמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחיי פלוני יין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות ואין זה כדמשיק הכא ולא כדבעי למימר הכא מעיקרא דלא מידכר כל ימי חייבי ושמא הש"ס אינו חושש ומייתי בכל ענין כל ימי חיי כדבעי למימר מעיקרא וחייבי לאין זה כריתות כדמשיק ומיהו קשה לר"י התם אמאי לא הוי כריתות בעל מנת שתמות אחת מכם דמאי שנא ממיי פלוני דהוי כריתות דבשביל דתלה אף במיתתה לא גרע ב: **כיון** דפסקה פסקה. הכא לא קאמר לו דלמא לא שנא כדאמרינן לעיל דמיד כשאמר כיון דפסקה פסקה הכין שכן הוא:

מסתברא

הרי גרושה אצלו בזנות אלא בחוץ ור"ע אי חוץ סבירא ליה לותיב חוץ ואי על מנת ס"ל לותיב על מנת ר"ע שמיע ליה דאיכא דאמר חוץ ואיכא דאמר על מנת מ"ד חוץ האי פירכא ומ"ד על מנת האי פירכא ומאי פירכא אי נימא איסור כהונה שאני הא ר"א נמי מאיסור כהונה קא מייתי ליה רבא (מ) כרבי יגאי משום זקן אחד קא מתני: אמר להן ר' יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה למימרא דר' יהושע כוותיה סבירא ליה והא איהו נמי מיפרך קפריך ה"ק להו לדידי נמי אית לי פירכא מיהו בין לדידי בין לדידכו אין משיבין את הארי לאחר מיתה ומאי פירכא דר' יהושע דתניא א"ר יהושע מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה דלא אגידא באיניש אחרינא אף קודמי הויה שניה דלא אגידא באיניש אחרינא גופא מודה ר"א במגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו (נ) השיב ר"ש בר אלעזר תשובה לדברי ר"א היכן מצינו שזה אוסר וזה מתיר ולא והרי יבמה דבעל אוסר ויבם מתיר התם יבם הוא קא אסר לה דאי מבעל הא שריא וקיימא הרי נדרים דנודר אוסר (א) וחכם מתיר הא א"ר יוחנן (ב) אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה הרי הפרת הבעל דאשה נודרת (ג) ובעל מיפר התם כדרב פנחס משמיה דרבא (ד) דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה מיבעי להו (ה) לכדתניא (ו) ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין ע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות (ז) שלשים יום ה"ז כריתות ואידך מכרת כריתות נפקא ואידך כרת כריתות לא דרשי (ח) אמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות מאי שנא חיי פלוני דדלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה חיי דידיה נמי דלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה אלא אימא (ט) כל ימי חייבי אין זה כריתות כל ימי חיי או חיי פלוני ה"ז כריתות: בעא מיניה רבא מרב נחמן (י) היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מהו תיבעי לר' אליעזר תיבעי לרבנן תיבעי לרבי אליעזר עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דלמאן דקא שרי קא שרי לעולם אבל הכא לא או דלמא לא שנא תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא פסקה מיניה לגמרי אבל הכא כיון דפסקה פסקה בתר דבעיא הדר פשטה

מסתברא

הרי גרושה אצלו בזנות גרסינן. הרי לא אסרה עליו אלא לינשא אבל לזנות גרושה היא אצלו מיד הלכך אם ימות בעלה הראשון נמי שם גירושין עליה אבל זה עולמית. ומעתה אין כאן ק"ו דאיכא למפרך דמה אם נאסרה עליו משום לד גירושין שבה שהרי אף אצלו היה עליה לד גירושין תאמר שתאסר על כל אדם בשביל לד אישות שיש בה אבל זה לבדו שאין עליה שום לד אישות אבל שאר כל אדם: **אלא בחוץ.** סבירא ליה לרבי עקיבא מילתיה דר' אליעזר: ופרכינן לר"ע דפריך הני תרי פרכי חדא אחוץ וחדא אעל מנת אי סבירא ליה פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן בחוץ נותיב הך פירכא בתרייתא דחוץ: **ואי בעל מנת.** מוקי לה בותביה פירכא קמייתא ותו לא: **איכא דאיש ליה בחוץ.** פליגי ואיכא דאיש ליה בעל מנת פליגי: **האי פירכא.** הרי שהיה זה כהן כו': **ונמאן דאיש ליה ע"מ האי פירכא.** הרי שהלכה כו': **ומאי פירכא.** איכא למיפרך אפירכיה דרבי עקיבא בתרייתא דקאמר רבא לעיל ולכולהו אית להו פירכא: **אי נימא איסור כהונה שאני.** הואיל ויבא בהן הכתוב מלות יתירות: **הא ר' אליעזר.** דאמר מותרת לכל אדם חוץ ממנו: **מאיסור כהונה ליף לה.** מגרושה מאישה (ה) לבדה (ו) אפשר לכהונה מהתם ילפא לעיל (ז) דמדפסיל לכהונה הוי גיטא ואע"ג דשייר וליף מינה קולא ולא אמרינן איסור כהונה שאני כ"ש דמצי למיפרך אליביה נילף מאיסור כהונה לחומרא וניימא כי היכי דלד גירושין פוסלה לכהונה אם ימות יהא לד אישותה פוסלה לכל אדם: **רבא.** דאמר לעיל כולהו אית להו פירכא: **כר' יגאי משום זקן אחד מסני לה.** דאמר לעילא (ח) טעם דר' אליעזר מוציאה לאיש אחר (ט) ולא ליף מאיסורי כהונה הילכך פרכינן לר"ע איסור כהונה שאני ולא תיקשי לרבי אליעזר: **והא איהו נמי מיפרך פריכיה.** לר' אליעזר לקמן בברייתא: **מקיש קודמי הויה שניה.** לד פנוי שבה בין גירושין לגשואין: **לקודמי הויה ראשונה.** לד פנוי שהיה בה קודם קידושין של ראשון דהא איתקוש דכתיב לעיל מייניה כי יקח איש וגו' היינו קידושי ראשון והיתה לאיש אחר היינו קידושי שני: **שזה אוסר וזה מתיר.** ניחוש בעלה הראשון אסרוה על זה וניחוש שני יתירוה לו: **בחרטה.** שפותח פתח לנודר בדברים הבאים לו ע"י נדר זה שאילו ידע מתחילה שכן עתיד להיות לא היה נודר נמצא שמתחילתו אינו נדר: **והרי הפרת הבעל.** שהוא בלא חרטה: **על דעת בעלה.** על מנת שאם ירצה ואם לאו לא יהא נדר: **ורבנן.** כל הך רבנן דלעיל דלא יליפי מהכא פירכייהו: **אין זה לריפות.** שאין מפרידן אלא המות דעד יום מותה קשורה בו: **ה"ז לריפות.** מיד והיא תקיים התנאי: **היום אי אם אשתי.** נתן לה גט ואמר לה היום לבדו יהו גירושין ולמחר לא יהו גירושין דשייר בגיטא מהו: **תיבעי לר' אליעזר.** דמכשיר בשיור: **תיבעי לרבנן.** דפסלי בשיור: **כיון דפסקה.** מיניה היום לגמרי אבל כל אדם: **פסקה.** לכל אדם לעולם ושוב אינה אשתו עד שיחזור ויקדשנה הלכך אין תנאי זה כלום:

מאי

הרי זה גיטך ע"מ שתחני לי מאתים זוז ומת נתנה לו אינה זקוקה ליבם לא נתנה לו זקוקה ליבם רשבג"א נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן היורשין אלמא קיום תנאה דגיטא מהני לאחר מותו וה"ה נמי דמהני בטולי גיטא

א) א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' ח ופ"ח מהל' נדרים הלכה ה סמג לאוין לא טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף ח:

יא) ג מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ב:

יב) ד ה מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' י יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף כ:

פסקי רי"ד

תניא הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין על מנת אביך שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד לי יום הרי זה כריתות. אמר רבא הרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות מ"ט חיי פלוני דאפשר דמית ומקיימית ליה לתנאיה חיי דידיה נמי אפשר דמית ומקיימית ליה לתנאיה אלא אימא כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כריתות ומכאן מוכיח שמיד מותרת לינשא ואינה צריכה להמתין עד שימות אותו פלוני דאי איתא שצריכה להמתין א"כ הרבה יש בידיהן שאילו אמר כל ימי חיי אסורה להנשא כל ימי חייו ולאחר מיתתו היא מותרת בלא גט שהיא אלמנה וא"כ אין זה כריתות ואמאי הדר ואמר הרי זה כריתות אלא ודאי לאלתר שריא לה לאינסובי ולא חיישינן שמא תעבר על תנאה ומצא גט בטל ומבטיא לי א"ל ע"מ שלא תשתי יין עד ק' שנה או עד זמן גדול שהיא תזקין ולא ישלים הזמן מהו מי אמרינן כיון דרובא דעלמא חיין עד ע' דכתיב (תהילים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה ככל ימי חייכי דמי ואין זה כריתות או דלמא כיון דאיכא דחיין טפי א' מני אלף הרי זה כריתות וכן כתב בעל ה"ג (ג) א"ל כל ימי חיי פלוני ואנסיבא לה לאלתר והוו לה בנין מן בעל שני ומית ליה בעלה ראשון והדר הוו לה בנין לאחר מיתתו ועדיין ההוא פלוני דאתני לתנאה בגויה ומיקיים ואישתי בחיי לאחר מיתת הבעל הראשון בטיל ליה גט למפרע ובניה קמאי ממזרים בתראי לאו ממזרים ואסורה לשני דכיון דבטל גט למפרע כי דר גבה אשת איש הואי ותנן (סוטה כז.) כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל והוי פליגי רבנן דהוו קאמרינן דכיון דבחיי בעלה לא עברה עילויה תנאיה ולאחר מיתה היא דעברה כיון דמית ליה בטיל ליה לתנאיה ולא בטיל ליה גט למפרע [עכ"ל בבה"ג] ואינו נ"ל **סברת הני רבנן** דאם איתא דכיון דמית בעל בטל תנאיה ואם עברה בו על תנאיה לא בטיל גיטא למפרע אי הכי אפילו כי אמר לה כל ימי חייכי אמאי אמרינן דאין זה כריתות הא אפשר דמית איהו ברישא ומשתריא למישתי חמרא אלא לאו ש"מ אע"ג דמית בעל ברישא תנאיה לא בטיל והלכך אין זה כריתות דאכתי אסורה לשתות

ג) כ"ה בה"ג שלפניו בהלכות גיטין פי' לט.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה רבא וכו' מיקמי לרבנן דפליגי לעיל אר' יגאי:

מוסף רש"י

על דעת בעלה היא נודרת. על מנת אם ירצה הבעל (שבת מז:). לעולם אין זה כריתות. שהרי כל ימיה קשורה בו (לעיל כא:) שכל ימיה היא נאנגדת בו לקיים מנאי זה ממתמו (קדושין ה.) שמתמתו היא נמנעת מנשואין ומנאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הבדלה (עדויות סו:) לו שמתמתו צריכה לעמוד שלא ליקח (סוכה כד:). **עד שלשים יום הרי זה כריתות.** אפילו מיד, דהיא מקיים מנאו ואלך, שאפשר דבריס אלגו לבא לידי הבדלה (קדושין ה.) שהרי דברי הבדלה הן לסוף שלשים יום ומותרת מיד לאיש אחר (עדויות סו: וכנו"ר סוכה כד:). **מכרת כריתות.** דהוה מלי למכתב ספר כרת, דממשמע ספר כריתה, והך דרשא אתמימי מיימולא דלינשא (קדושין ה.). **כל ימי חייכי אין זה כריתות.** שהרי כל ימי חייה קשורה בו ואתן כריתות בעינן (יומא יג.). **או חיי פלוני הרי זה כריתות.** ומיגשא לאחר מיתת פלוני וגם מהיום הוא גט, שאם קלקלה אין כאן מיום אשת איש, שאינו אלא כחשש שמא תשתה יין בחיי פלוני (שם).

מוסף תוספות

א. דלא קאמר לא משמע להו אלא דלא דרשי. תוס' קידושין ס ע"ל ד"ה וכיי יוסי. ב. לשון התוס' ביומא לאחר מיתת פלוני וגם מהיום הוא גט, שאם קלקלה אין כאן מיום אשת איש, שאינו אלא כחשש שמא תשתה יין בחיי פלוני (שם).

פסקי רי"ד (המשך)

אחר מותו ואי שתיא בטיל ליה גיטא למפרע וה"ה הכי נמי בחיי פלוני אי מיית בעל ברישא ושתיא בחיי אותו פלוני בטיל גיטא למפרע והכי אמרן לעיל (עד.). בס' מי שאחזו תניא

ד) [לעיל פב:],
ה) תוספתא פ"ז ע"ש,
ו) שבת מו: נדה מו: נדרים עג: עד. יבמות מט:,
ז) [תוספתא ספ"ה] עירובין מו: סוטה כד: לעיל כא: (יומא יג.) [קדושין ה.],
ח) בכתי"י נוסף, כל שלשים,
ט) [יומא יג.],
י) [לקמן פו.] (נדרים נט.),
יא) [ויקרא כא],
יב) בדפו"ר שפסולה,
יג) [דף פב:],
יד) [דברים כד],
טו) [שיך לע"ל],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מאי קאמר. המי לא תינשא דקאמר למאן קאמר לאותו פלוני או לכל אדם: **לא תינשא לו.** כדמפרש שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואין לך לעז גדול מזה: **ואם ניסת לאחר לא תצא.** שלא להחזיק תנאי זה: **ומשום הך גזירה לא מפקינן נה.** בתמיה והא לא איתקיים התנאי ובטל הגט: ה"ג **אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תינשא לו ונותנין במתנה ואם נשאת לאחר תינשא ומשום גזרה לא מפקינן נה ואם ניסת לא תצא.** שאין כאן איסור אלא חשש לעז בעלמא: **הא לאחר תינשא.** והוי גיטא הואיל ולא אמר ע"מ שלא תנשאי אלא לפלוני אלא ע"מ שתנשאי לפלוני סוף סוף הא בעיא לקיומי תנאה: **וכי תימא אפשר דמיגרשה.** מן השני היום ולמחר תינשא לאותו פלוני לקיים תנאה: **ולהא דפליגא עליה דרב יהודה קמדמיה נה.** דלא חיישת דלמא לא מיקיים: **שמא יישן למחר.** ונמצא שעבר על נדרו: **ורב נחמן אמר יישן היום.** ולמחר יתקיים תנאו ולא יישן: **דאי בעי מבריז נפשיה בסילוקא.** ינקוב בשרו תמיד בקוץ: **בדידה קיימא לאיגרושי.** בתמיה: **מפליגה.** דוחה אותה לגערה בדברי הבאי: **מאני' נמי דיקא.** בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף לד.): **אפשר דאזלה ולקיא.** ולכן תימא גופיה תנאו קיים: **לא לאתויי בשר חזיר.** קתני כלל אמר ר' יהודה בן תימא: **כזה גט.** דקאמר ר' יהודה בן תימא: **למעוטי בשר חזיר.** דה"ק כזה גט דאי אפשר לקיימו כלל הלכך תנאו בטל אבל לעבור על דברי תורה אפשר לקיימו באיסור ותלקה על שעברה: **שתבעלי גרסינן גבי פלוני.** וגבי אביו ואביך גרסינן שלא תבעלי: **שתבעלי.** בין בזנות בין בנשואין: **אין חוששין שמא נבעלה להם.** כלומר מותרת לינשא מיד ואין חוששין שמא תבעל להן ויבטל הגט אבל אמר לה ע"מ שלא תבעלי לפלוני אינו גט שמא תבעל לו דומיא דע"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם[ט]: **ואילו גבי אבא ואביך שתבעלי לא קתני.** דיהוי תנאה אלמא לא הוי תנאה: **לאביי ניחא לו'.** [ט][משום דלדידיה לר' יהודה בן תימא אפילו לא יתקיים הרי זה גט אלא לרבא קשיא דהא אמר] אפילו רבי יהודה בן תימא מודה בה: **אמר לך רבא.** לא דמיא לגבשר חזיר דאילו בשר חזיר בידה לקיימו באיסור ושתבעלי לפלוני נמי אפשר דמשתדא ליה בממונא ואם אינו גט לאו אינו גט ואם לאו אינו גט ואם אינו גט אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עבדא איסורא אבא ואביך מי עבדי איסורא לרבא כלל לאתויי אבא ואביך כזה למעוטי בשר חזיר דאכלה ולקיא פלוני נמי אפשר דמשחדא ליה בממונא אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עבדא איסורא אבא ואביך מי עבדי איסורא לרבא כלל לאתויי אבא ואביך כזה למעוטי בשר חזיר

מסתברא בין לר' אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה. פי' ומגורשת לעולם[א] ואע"ג דלמאי דבעי למימר לרבי אליעזר אי דלמא לא שנא משמע דבעי למימר לאין הגט חל אלא אותו היום כמו חוץ מפלוני דלא חל אלא[ב] מעכשו מ"מ ליתא דפסקה משמע לגמרי והא דקאמר לקמן (דף פו.) לעולם לאפוקי[ג] (מדרבא אמר רב נחמן) לאו לאפוקי ממש[ד] אלא שופרא דשטרא אתקין מיומא דנן ועכשו אלא תטעה לומר שאינה מגורשת אלא אותו יום: **אלא א"ר נחמן ה"ק.** וא"ת דמעיקרא לא אמר כך וי"ל דמעיקרא סבר לאפקעי רבנן קידושין מינה ולבסוף חזר בו אין נראה לו סברא דבשביל חשש מועטת כזו יפקיעו רבנן קידושין: **ומיגרשה למחר ומקיים לתנאיה.** דהשתא לא שייך שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה כיון דנישאת לאחר בינתים:

הבא בדידה קיימא לאגרושי. אע"ג דכיון שאינה יכולה לקיים תנאה[ה] [ו] הוי אשת איש לזה שנשאת לו עכשיו מ"מ אינה יכולה לקיים תנאה ולינשא בלא גירושין לעולם לריכה גט מספיקא שמא יתקיים תנאה ותנשא גם לשני ע"י מיתת הראשון או יגרשה וקשה[ח] לרבי יהודה והא ולאי בדידה קיימא לאיגרושי שיכולה לומר מאיס עלי וכייפינן ליה[ט] ולפי פי' רש"י ורבינו תם דלא כייפינן ליה ניחא ועוד קשיא דכייפינן ליה לגרשה שהרי היא עליו באיסור אשת איש וא"כ מאי קאמר אלו בדידה קיימא לאיגרושי ואי הוה[י] מפרש בדידה קיימא לאיגרושי ולאינסובי דולאי אין בידה שישאנה זה הוי אתי ספיר[ג] אך אין הלשון משמע כן וי"ל כיון דמכל מקום יכול הבעל לדחותה לא בדידה קיימא לאיגרושי: **על מנת שתעלי לרקיע אינו גט.** דהשוכר את הפועלים בסופו (ב"מ דף לד.) גרסינן אם נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט ואמינא היכא דאי יכול לקיימו[ט] וי"ל ע"י שם קשה להרב ר' אלחנן דהוה לן למילף מתנאי בני גד ובני ראובן שיכול לקיימו אבל היכא שלא יוכל לקיימו כי הכא הוה לן למימר דאף על גב דתנאי בטל מעשה קיים כי היכי דילפינן בפרק[יא] מצות חליצה (יבמות דף קו) דבעינן שיוכל לעשות ע"י שליח וי"ל דהתם לא ילפינן אלא שהמעשה יכול לעשות ע"י שליח אבל תנאי אין לומר אם לא יוכל לעשות ע"י שליח או אינו יכול לעשות כלל: **על מנת שתבעלי לפלוני ואילו לאבא ולאביך לא קתני.** יש ספרים שהוגהו בגרייתא ע"מ שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא תבעל להם משום דקשיא להו מאי דייק ואילו לאבא ולאביך לא קתני אבא ואביך מאן דכר שמייהו מיהו משום כן אין צריך להגיה דשפיר דייק מדקתני ע"מ שתבעלי לפלוני משמע דוקא לפלוני דלא חשיב הפלגה בדברים במה שיש שם איסור פנויה אבל אבא ואביך לא:

[א] נדרים יד: ע"ש, [ב] ב"מ לד. [תוספתא פ"ה], [ג] [ב"מ שם], [ד] [תוספתא פ"ד], [ה] בכתי"י וראי"ש איתא, ליה, וכצ"ל רש"ש, [ו] [לעיל פג:], [ז] רש"ל, [ח] בתוס' הרא"ש איתא, אעלמא, [ט] [צ"ל מדבעא מיניה רבא מרב נחמן], [י] גי' רש"ל לא הויא ועי' במהרש"ל, [יא] [צ"ל לרבינו], [יב] בדפו"ר מפרש רצ"ל מפרשינן, [יג] [צ"ל בפרק המדיר כמוכות דף עד. וע"ש כתוס' ד"ה תנאין],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הבא בדידה וכו' **ולפי פרש"י** וה"ת. בכתובות דף סג ע"ב: ד"ה על מנת וכו' וי"ל ע"י שם. ע' מגיגה דף יד ע"ב תד"ה ולכנסו:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הבא וכו' לקיים תנאה לא הוי אשת איש. נ"ב פי' האשה [אינה מקודשת לזה] להיות אשת איש ומצא ומינשא לפלוני בלא גירושין:

מוסף רש"י

קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר. מה שאני ישן היום יהא עלי כקונס על מנת אם אישן למחר, דאם ישן הוא למחר לוקה על מה שישן אתמול (נדרים יד:). **שמא יישן למחר.** דשמא יישן מיד למחר ולא מקיים תנאיה ונמצא עובר בכל יחל על מה שישן אתמול (שם). **ואין חוששין שמא ישן למחר.** דלמחר מיהדר אהדר שלא יישן כדי שלא ילקה על מה שישן אתמול (שם). **כמפליגה בדברים.** שאין כאנו לשום תנאי אלא להקניטה בעלמא מתוקה ודומה אותה בדברים (ב"מ צד.). **מתני' נמי דיקא.** דסתמא לן כר' יהודה בן תימא (שם).

פסקי רי"ד

לאחר מותו: **ת"ר הרי זה גיטיך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא** לא לו ולא לאחר לא לו שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה זה לזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא הוי גט: איתמר **קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר** אמר רב יהודה אל ישן היום שמא ישן למחר נמצא עובר על נדרו למפרע ורב נחמן אמר ישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר. **עלה בדעתי** לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן ישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר ה"ה הכי נמי נימא הכא תנשא מיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הגט למפרע וכי היכי דאמר רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"ה

יג א מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלז סעיף ה ועי"ש במ"מ:
יד ב מיי' פ"ל מהל' מדיחים הל' יד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן ריג סעיף ג:
טו ג מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף טו:
טז ד מיי' פ"ו מהל' אישות הל' ז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף יב וסי' לח סעיף ב:
יז ה טוש"ע שם סימן קמג סעיף יח:
יח ו טוש"ע שם סעי' יג:
יט ז מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף יב:

מוסף תוספות

א. ושוב אין חוזר עליה אישות שלו. תוס' הרא"ש. **ב.** [ו]משום דלית הלכתא הכי. מיהו' הר"ן. **ג.** [ד]י"ל דאפילו כי מיגרשא אכתי איכא למיפרך אנו בדידה קיימא לאינסובי לאחי. רשב"ש.

פסקי רי"ד (המשך)

הכי נמי הכא לא תנשא עד שישלימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הגט למפרע ולא היא דלא דמי דהתם כי אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר לא חייל עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא על מה שישן אתמול ומאי דהוה הוה והילכך לא דהיר ביה וחיישינן שמא יישן למחר אבל הכא דאי שתיא חמרא חייל עלה איסורא דמיבטיל גיטא והוהר אשת איש והיא אסורא מיזהר זהירא בה ולא שתיא והכי אמרינן בנדרים (יד:) בפ' ואלו מותרין ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום דאי לא דהיר בתנאיה באיסוריה מזהיר דהיר פי' אם יישן היום חל עליו איסורא שלא יישן למחר ולא חיישינן שמא יישן גם למחר שכיון שאסור לו לישן מיזהר זהיר שלא יישן ויעשה אסור אבל בפלוגתא דרב יהודה אם יישן למחר שום איסורא לא חייל עליה השתא אלא תנאה הוי על איסורא דעבר עליה אתמול ומאי דהוה הוה והכי נמי אם תשתה יין חייל עליה איסור אשת איש בין למפרע בין להבא והילכך מיזהר זהירה בה שלא תשתה ומודה בה רב יהודה: **ת"ר הרי זה גיטיך ע"מ שתעלי לרקיע** ע"מ שתרדי לתהום שתבלעי קנה בן ק' אמה ע"מ שתפרחי באויר ע"מ שתעברי הים הגדול ברגליך אינו גט ר' יהודה בן בתירא אומר כזה גט כלל א"ר יהודה בן תימא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ותיפוק ליה דהוה מתנה על מה שכתוב בתורה. אומר ה"ר אלחנן דקרא את כסותי ט) ע"מ לפטור אע"ג דנזקין חשיב להו גמרא בערכין (דף ו:) מלוה כתובה בתורה מ"מ לא חשיב מתנה על מה שכתוב בתורה כיון שמוחל בהדיא אבל ולאי אם היה אומר קרע את כסותי ע"מ שאין י) לך עלי דין נזק חשיב מתנה על מה שכתוב בתורה כמו בעל מנת שאין לך עלי אונאה יא) : **אמר** חזקיה ר"ש בן אלעזר היא.

הא דתניא בפ"ק (לעיל דף ה:) ולקמן (דף פו.) נמי מייתי המדיא גט ולא אמר בפני נכתב וכו' כילד יעשה יעלנו הימנה ויחזור ויתננו לה אמינא אפילו כרבי דכיון שניתן הגט כהילכתו מן התורה מה שהוא אומר אחר הנתינה בפני נכתב ובפני נחתם לא היה מועיל כלום ועוד דשליח דוקא כשיאמר בשעת נתינה מידק דייק: **רבי** יוחנן אומר אפילו תימא רבי דילבון אמר. מתוך פירוש הקונטרס משמע דלחזקיה רבו היה אומר כן דעלה קאי לפי שרב כהנא היה מבבל וחזקיה גם הוא היה מבבל כדאמר בסוכה (דף כ. ודף מד.) עלו ר' חייא ובניו ויסדום ב) ואין נראה לר"י דהא מסתמא כשפטר רב כהנא לר' יוחנן כמה שפיקות שטבל ג) כדאמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) כבר נפטר מחזקיה דאילו היה קיים לא היה שואל שפיקותיו ר' יוחנן מרב כהנא אלא מחזקיה שהיה רבו כדאמר בגלו קשרים (שבת דף קיב:) דקא"ל ר' יוחנן כבר שנית לנו סנדל וגם רב כהנא לא היה מניח חזקיה ויושב לפני רבי יוחנן ור' יוחנן בעצמו לא היה בעל ישיבה בעוד שחזקיה קיים ד) אלא נראה שלתלמידיו מבבל שהיו אומר ר' יוחנן דילכון אמר כך כמו שפירש ר"ת בקידושין בפ"ק (דף כט:) הא לן והא להו ה) ואע"ג דמזבחים בפרק קדשי קדשים (דף נט.) אמר כי סליק רב כהנא אשכחיה לר"ש ברבי משמע שר"ש ברבי היה עדיין קיים והוא חזקיה דהא אגמריה ספר תהלים לדאמרינן בפ"ק דקידושין (דף לג.) ואין נראה כלל שהיה מניח ר"ש ולומד לפני ר' יוחנן שר' יוחנן היה צריך לרב כהנא דאגמריה כל שפיקי דהוו ליה אלא י"ל דשני פעמים עלה רב כהנא לארץ ישראל ו) : יא) **אם** כתבו בתובו **אע"פ** שחזר ומחקו פסול. פירוש לפי שלא נכתב הגט אלא על תנאי זה ואין כאן כריתות ז) משמע דוקא חוץ דלא הוה כריתות חזר ומחקו פסול אבל אאר שחזר מחקן כשרין בגט רק שיעשה קיום הנתן לפני שרייר וקיים ומ"מ נהגו העולם להחמיר ח) : **מהו** דתימא הני מילי לאחר התורף. פי' כשאמר הבעל אחר התורף אבל אמר הבעל לפני התורף אפילו בעל פה שלא כתבו הסופר פסול שעל תנאי זה כתבו ט) ואין זה כריתות קמ"ל דאפ"ה כשר דסופר לא כתב אלא ע"מ כמו שיאמר הבעל בסוף וכיון שחזר בו כשר ומ"מ אע"ג דמתני' איירי לפני התורף כתבו לאחר התורף נמי פסול כדאמרינן בסמוך ואינבעית אימא לאחר התורף ודברי הכל ור' זירא סבר כרב ספרא דהכא: **שתוקי** שתקיה לבעל בו'. בכל שאר תנאים איירי כדפי' בקונטרס ורבא לטעמיה דלפני התורף גזר ע"מ אטו חוץ לרבנן דרבי: **כל** התנאים פוסלין בגט. פירש בקונטרס שנכתב בגט ואפילו נתקיימו התנאים ואין נראה לרבינו יאנקת דמה שייך לגזור בע"מ שתתנה לי מתאים זה וכיוצא בו אטו חוץ כיון שאין שם שיור כמו בחוץ ולא היה שייך כלל בשאר תנאים לגזור אטו חוץ אם לא ע"מ שלא מיגשאי לפלוגי גרידא דהוי שיור ועוד קשה לרבינו יאנקת דא"כ אפילו בעל פה נמי נגזור אטו חוץ ויפסל כל גט שיש בו תנאי אפילו על פה אפילו נתקיים התנאי ובסמוך מכשיר ר' זירא ע"מ לאחר התורף אפילו לרבי אפילו כתבו בתוכו ועוד מדקא מהדרי ליה רבנן כל שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב מכלל דבעל פה מודה להו רבי דאינו פוסל ונראה לר"י דכל תנאים אם נתקיימו אפילו נכתבו בגט כשר כמו בעל פה דלא שייך למגזר אטו חוץ כדפירשנו והכא בלא נתקיים התנאי קאמר רבי דפוסלים בגט כשנכתבו ומתקם ט) דאין מועלת מחיקה בהם כי היכי דאינה מועלת בחוץ דגזרינן מחיקה דע"מ אטו מחיקת חוץ וחכ"א חוץ שפוסל בעל פה פירוש בשעת נתינה פוסל בכתב אפילו נמחק משום דלא נכתב לשם כריתות ע"מ שאין פוסל על פה משום דהוי כריתות אינו פוסל בכתב אע"פ שלדעת התנאי נכתב אין נפסל בכך כיון שחזר ומחקו אע"פ שלא קיימה ולא דמי לעל מנת שתתני לי מתאים זה וחזר ואמר מחולין לך דאמרינן במי שאחזו (לעיל דף עד:) דאינה מגורשת דהיינו דוקא בשעת נתינה אבל בכתב תנאי בגט קודם הנתינה וחזר בו מן התנאי ומחקו כשר ואינה צריכה לקיים אלא רק מה שמתנה עמה בשעת נתינה שאז חלים הגירושין: **אבל** לאחר התורף דברי הכל כשר. נראה לרבינו יהודה דכשר אפילו אמר הבעל קודם כתיבת התורף בבחוץ נמי ליכא פסולא דאורייתא אלא כשנכתב קודם התורף אבל נכתב אחר התורף אפילו אמר בעל קודם לכן לא חשיב נכתב שלא לשם כריתות דאין הסופר בקי בכולם כיון שלא כתבו בגט עדיין וכיון דבחוץ ליכא פסול דאורייתא בע"מ הוי כשר דלא גזרינן גזירה לגזירה ומדע דרב ספרא דלעיל דקאי כר' זירא דהכא סבר לעיל דבעל פה אינו פוסל אפילו אמר הבעל לפני התורף כשלא נכתב כלל וה"ה כשנכתב אחר התורף שלא נפסל מן התורה מפני שאמר תחילה על פה ומיהו לרבא ולאי אמר הבעל לפני התורף ד"ה פסול אפילו נכתב אחר כך דלרבא פסול אפילו על מנת אפילו בעל פה שלא נכתב כלל לא בתחילה ולא בסוף כשלא נתקיים התנאי: דברי

ולאביי כזה למעוטי פלוגי. דאינו גט עד שתבעל לו דבדיה להשתידו בממון וישאנה בהיתר: **ותיפוק ליה כו'.** נהי נמי דאפשר לה לקיימו באיסור מיהו ט) מתני' היכי הוי הא הוה ליה מתנה על מה שכתוב בתורה וקיימא לן תנאו בטל: **דודאי קא עקר.** שהרי מסר לה קידושין והרי היא אשתו שתתחייב בכולן וכי אתני ע"מ שלא יתחייב הוה ליה עוקר: **מאן תנא.** דלריך ליטלו הימנה ולא סגי בתמירה בעלמא שיחזור ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם: **ר"ש בן אלעזר היא.** בפרק הזורק ט) אמר לה כנסי שטר מוב זה כו': **אפילו תימא רבי.** דפליג התם עליה דר"ש בן אלעזר: **דילכון אמר.** רב כהנא שהיה משלכם מבבל שעלה לא"י ללמוד תורה מרבי יוחנן כדאמרינן בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיז:) ושאל ממנו הרבה דברים ועליו קא"ל יוחנן בכל דוכתי ט) דילכון אמר: **שאני הכא.** משום הכי לריך לחזור וליטלו דקנאתו בנתינה קמיינתא ליפסל בו לכהונה הילכך אי לאו דהדר שקיל לה מינה לא מהניא תמירה שהרי כבר זכתה בו על מנת תנאי לאשון אבל ההוא דהזורק לא זכתה בו לגלוס: **כתבו בתוכו פנן.** דוקא כתבו בתוכו הוא דלית ליה תקנתא אבל לא כתבו בתוכו אפילו אמר לעדים ט) ע"מ כן אינו נפסל בכך ובלבד שיאמר לה בשעת מסירה הרי את מותרת לכל אדם: **הני מילי.** דבעינן כתבו בתוכו ולא מיפסל בתנאי דאמר לסהדי לכותבו ע"מ כן היכא דאמר לאחר כתיבת התורף ע"מ שלא תנשאי לפלוני דיכין דנכתב עיקר הגט קודם הזכרת תנאי לא מיפסל בתנאי דאמר לסהדי לכותבו ע"מ כן אי לא כתבי ליה בתוכו בהדיא: **אפילו על פה.** שהרי עיקר הגט ע"מ כן נכתב: **קמ"ל** רב ספרא בתוכו דוקא קאמר: **שתוקי שתקיה.** מזפו בו שלא יזכיר שום תנאי: **פוסלין בגט.** אם כתבו בתוכו ואפילו נתקיים התנאי: **חוץ שפוסל בעל פה.** דהוי שיור בגט: **מחלוקת.** דע"מ דדברי ורבנן בשכתבו לפני התורף: ואוקימנא

פסקי רי"ד (המשך)

על זה התנאי דמי אבל בע"מ ושאר תנאים לא פסל ע"פ אפילו לפני התורף דהא (אז) [אפילו] יהביה לה על תנאי זה לא מיפסיל **ואודא רבא לטעמיה דאמר להו רבא להני דמתיבי גיטי שתקו שתוקי לבעל עד דכתיבתו ליה לתורפיה** דגיטא פי' דאי אתני שום תנאי בעת כתיבת תורפו של גט צריכה האשה לקיים אותו התנאי ואם רוצה הבעל לחזור מתנאו אינו יכול לגרשה באותו הגט עד שיכתוב לה גט אחר והלכתא כרבא ומאי דאמר רבא לקמן מחלוקת לאחר [התורף] אבל לפני התורף דברי הכל פסול דמשמע דכל תנאים דעלמא פוסלין לפני התורף דוקא בכתיבה קאמר ולא בפה: **אישתכח השתא** דחזרן פוסל לפני התורף אפילו ע"פ וכל תנאים פוסלין לפני התורף בכתיבה אבל ע"פ לא אלא שצריך שיתקיים אותו התנאי שנכתב הגט עליו: ת"ר כל **התנאים** פוסלין בגט דברי רבי וחכ"א כל שפוסל בפה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב אבל בפה לא זהו לאחר התורף אפילו בפה נמי פסול פי' דכיון דאיכתיב תורפו של גט על זה התנאי כאילו נתנו לו על זה התנאי (מאי) דמי ודוקא בחוץ הוא דפסלי רבא ע"פ לפני התורף משום דקסבר דכמאן דאיכתיב תרפו של גט

מוסף רש"י

עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה. סולא וגא לידה שלא בהכשר (לעיל עוה.).

פסקי רי"ד

בשר חזיר מהו אמר אביי היא היא רבא אמר אפשר דאכלה ולקיא: תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתאכלי בשר חזיר ואם היתה זרה על מנת שתאכלי בתרומה ואם היתה נזירה ע"מ שתשתי יין נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט: תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט: ואי ק' כיון שקיום הגט תלוי בבעילתו וכל זמן שלא בעל אשת איש היא א"כ היאך מתירין אנו לבעול אשת איש. תשובה הרי ליה גיטא ובעילה באין כאחד כ"ש שהגט קונה למפרע שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ואף אם נבעלה לאחרים ביני וביני פטורים הן: **אם כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול** פי' כיון שנכתב הגט לשם שיור אע"פ שחזר ומחקו פסול הוא ואין לו תקנה עד שיכתוב א' וסתם מתני' ר' אלעזר היא דלא בעי עדי חתימה והאי דכתיב וכתב לה על כתב הגט קאי דאי ר' מאיר כיון דאמר עדי חתימה כרתי לא איכפת לן בכתיבת הגט כלל כדאמרן בפ' כל הגט אמר רב נחמן אומר היה ר' מאיר אפילו מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר אי נמי י"ל דאפילו תימא ר' מאיר וע"כ לא מכשיר ר' מאיר אלא התם דאיכתיב לשם גירושין אבל האי דלא איכתיב שהרי יש בו שיור אפילו ר' מאיר מודה דפסול: **אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן** פי' דוקא אם כתבו בתוכו אין לו תקנה אבל אם התנה ע"פ יש לו תקנה שיחזור ויתננו לה בלי שיור **פשיטא כתבו בתוכו תנן** פי' דמשמע דוקא בכתיבה מיפסיל לגמרי אבל במימרא לא ומאי איצטריכא רב ספרא לאשמועינן מהו דתימא הני מילי לאחר תורף אבל לפני התורף אפילו ע"פ נמי פסול קמ"ל רב ספרא דאפילו לפני התורף נמי דוקא אם כתבו אין לו תקנה אבל באמירה יש לו תקנה שיחזור מתנאו ואע"פ שנכתב התורף ע"ד שיור אין בכך כלום כיון שחזר בו ונותנו לה בלי שיור **ורבא אמר ל"ש אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו ע"פ נמי פסול** פי' לא שנו מאי דתני כתבו דמשמע ודאי כתבו

מוסף תוספות

א). [דהיינו] ע"מ שאין לך עלי דין אונאה, וכן גבי שאר כסות ועונה דוקא כשאמר ע"מ שאין לך עלי דין שאר כסות ועונה הוי מתנה עמש"כ בתורה אבל ע"מ שתפטרי אותי משאר וכו' פטור. תוס' כתובות סט, וע"ש מיתון טעף. ב). וחזקיה בנו של ר' חייא היה. תוס' סוטה סט. ג). רבי יוחנן לרב כהנא. תוס' מנחות כג. ע"ב ד"ה כי פליק. ד). [ואילו] כשעלה רב כהנא היה ר' יוחנן ראש ישיבה כדמוכח בהגוזל בתרא הוקן גדול היה דמסרהו ליה בבניה. תוס' סוטה סט. ה). דר' יוחנן דאמר ריחיים בצוארו ויעסוק בתורה לבני בבל דיבר ושמואל דאמר נושא אשה תחילה לבני ארץ ישראל אמר, ואין תימה אם שמואל שהיה מבני בבל מורה לבני אר"י שהיו לפניו תלמידים מבני אר"י שהיה מדבר להם, ור' יוחנן אע"פ שהיה מא"י היה מדבר לתלמידים שלפניו מבבל. תוס' קידושין כט ע"ב ד"ה פא. ו. דמשעת כתיבתו נפסל הגט, והוה ליה כמי שנכתב שלא לשמה. רשב"ם. ז. משום חשש שיטה אחרונה, דשמא אין למדין משיטה אחרונה אע"פ שכתב שריר וקיים. רשב"ם [וע"ע מרדכי פ' תמיד]. ח. דסופר כתב לדעת מה שאמר לו הבעל. תוס' הרא"ש. ואע"פ שנתנו לה בלא תנאי משום דהוה ליה כאילו נכתב שלא לשם כריתות. רשב"ם. ט). ומחל התנאי פסול הגט אם לא נתקיים התנאי כאילו לא נמחק. תוס' הרא"ש.

פסקי רי"ד (המשך)

אבל אם אתני שום תנאים לא פסל אפילו לפני התורף דהא יהבה לה על תנאי זה לא מיפסיל **ואודא רבא לטעמיה דאמר להו רבא להני דמתיבי גיטי שתקו שתוקי לבעל עד דכתיבתו ליה לתורפיה** דגיטא פי' דאי אתני שום תנאי בעת כתיבת תורפו של גט צריכה האשה לקיים אותו התנאי ואם רוצה הבעל לחזור מתנאו אינו יכול לגרשה באותו הגט עד שיכתוב לה גט אחר והלכתא כרבא ומאי דאמר רבא לקמן מחלוקת לאחר [התורף] אבל לפני התורף דברי הכל פסול דמשמע דכל תנאים דעלמא פוסלין לפני התורף דוקא בכתיבה קאמר ולא בפה: **אישתכח השתא** דחזרן פוסל לפני

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ו) מ"ל ל"ג, ב) [נעיל ל: מנוחות פב:], ג) [מנוחות מו: וש"נ], ד) נדרים ס:, ה) [דברים ז], ו) [נ"ל מיאומנו],

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת זָכָר מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם:
ויקרא כ יג

2. כָּל נֶדֶר וְכָל שְׁבֻעַת אֵסָר לֶעְנֹת נָפֶשׁ אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁהּ יְפָרֵנּוּ:
במדבר ל יד

3. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ:
ויקרא כב יא

4. וְאִם אֵין אַחִים לְאָבִיו וְנִתַּתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לִשְׁאֵרוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה:
במדבר כז יא

מוסף תוספות

א. לאו גזירה לגזירה היא [אלא]. רבינו קרקסק.
ב. דכיון דתרוייהו בכתב ולא פקיעי אינשי בין טופס לתורף מיחלף ואתי לינשא לפני התורף אפילו בחרן. שיטי"ק.
ג. ע"ש האב. מוס' הרא"ש.
ד. ורב נחמן גופיה מוקי. מוס' הרא"ש.
ה. רבא. מוס' הרא"ש.
ו. דתנן (יבמות נו ע"ב) אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה, פירוש משום דמשתמרת לביאה פסולה לא אכלה. שיטי"ק.
ז. דמדאורייתא אוכלת מן האירוסין וזה משייר בגט שלא תאכל. מוס' הרא"ש. ח. כיון דמדרבנן לא אכלה. מוס' הרא"ש.

פסקי רי"ד

חוץ שפוסל ע"פ פוסל בכתב ע"מ שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב: א"ר זירא מחלוקת לפני התורף דר' סבר גזרינן ע"מ אטו חוץ ורבנן סברי לא גזרינן אבל לאחר התורף דברי הכל כשר: ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף ר' סבר גזרינן לאחר התורף אטו לפני התורף ורבנן סברי לא גזרינן אבל לפני התורף דברי הכל פסול. פי' ס"ל לרבא כל תנאים דמיכתבי בגיטא מקמי התורף פסול מן התורה שאין זה ספר כריתות כיון שתנאי כתוב בתוכו ואע"פ שהוא תנאי כשר והאשה רוצה לקיימו אלא צריך לכתוב הגט בלי תנאי ואפילו שרוצה להתנות יתנה בעת שמוסרו לה. ור' זירא סבר אם תנאי כשר הוא אינו פוסל ומקרי ספר כריתות כיון שיכולה לקיימו והלכתא כרבא.
נמצא מעכשיו לפי פסק ההלכה דלפני התורף פוסל חוץ בין בכתב כגון שכתבו בתוכו בין בעל פה כגון שהודיעו לסופר והסופר כתבו ע"ד כן שאין לו תקנה עולמית לגט זה ע"מ שהוא תנאי כשר הוא פוסל דוקא בכתב שאין לו תקנה עולמית אבל בעל פה לא והיתה כתיב איתקוש הויות להדדי ואיתוקמו בתיקו וכל תיקו דאיסורא לחומרא:

ואוקימנא בחוץ. בריש פירקין (פב.) ושמעינן מינה דאילו אחר התורף כדאמרינן בסמוך ואי בעית אימא לאחר התורף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן ביה ע"מ אטו חוץ דמזן אחר התורף אינו פסול אלא מדרבנן גזירה אטו לפני תורף ולא גזרינן גזירה לגזירה: **רבא אמר מחלוקת לאחר התורף.** לרבי גזר ע"מ דלאחר התורף אטו ע"מ דלפני התורף אע"ג דלפני התורף נמי אינו אלא גזירה אטו חוץ[א] כולה מדא גזירה היא[ב]: **אבל לפני התורף דברי הכל פסול.** דגזרינן אטו חוץ ובחוץ הוא פסול גמור אפילו על פה דסבר רבא דלא נכתב בשם כריתות:

ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסול לאחר התורף ורבנן. והוא הדין דבאלו אתי טעמא לרבי דאוקומי מתני' אחר התורף מדקתני כתבו דמשמע אבל על פה כשר:

תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה. וא"ת ולמא מן האמוראים איילי ובית לה אב דבא הוה היא[ג] ועוד אמאי לא קא מייתי מתניתין דפרק התקבל (לעיל דף פה.) קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה ומוקמינן לה[ד] בפ"ב דקדושין (דף מד:) בתין לה אב ואור"י דהך ברייתא משמע ליה בכל ענין אפילו אין לה אב או מן הנשואין דאין לאביה רשות בה אבל מתניתין דהתקבל מני למדחיה בדיים לה אב דמשמע פשט דמתניתין דקתני בתר הכי ואם אמר אביה כו' והכי הוה בעי למידק[ה] בפרק שני דקדושין (דף מד:)

*** דבית לה אב עסקינן:**

חוץ מתרומתיך מהו. פי' בקונטרס שאם תגשאי לכהן לא תאכל בתרומה ואין נראה לר"י דבאלו הכי לא אכלה בתרומה דגרושה מתחללת בביאת כהן ואפילו קידשה ונשאה ולא בא עליה דמשתמרת לביאה פסולה היא[ו] אע"ג דאתני מה שמשייר שתהא אסורה לאכול מן התורה[ז] מכל מקום נראה דוחק לפרש כן[ח] ונראה לפרש חוץ מתרומה שהוא כהן ומגרשה לכל דבר חוץ שלא תיאסר באכילתה אי הוי שיור דקנין כספו אמר רחמנא דע"י קידושין אוכלת בתרומה אם כן עדיין קידושין עליה ואין זה כריתות או דילמא בקידושין הא לא שייר שתוכל להתקדש למי שתרצה וכי האי גוונא פי' בקונטרס עצמו גבי חוץ מירושתך ומהפלת נדריך:

רבי

דברי הכל כשר. אע"ג דבחוץ פסול אפילו אחר התורף כדאמרינן בסמוך ואי בעית אימא לאחר התורף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן ביה ע"מ אטו חוץ דמזן אחר התורף אינו פסול אלא מדרבנן גזירה אטו לפני תורף ולא גזרינן גזירה לגזירה: **רבא אמר מחלוקת לאחר התורף.** לרבי גזר ע"מ דלאחר התורף אטו ע"מ דלפני התורף אע"ג דלפני התורף נמי אינו אלא גזירה אטו חוץ[א] כולה מדא גזירה היא[ב]: **אבל לפני התורף דברי הכל פסול.** דגזרינן אטו חוץ ובחוץ הוא פסול גמור אפילו על פה דסבר רבא דלא נכתב בשם כריתות:

ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסול לאחר התורף ורבנן. והוא הדין דבאלו אתי טעמא לרבי דאוקומי מתני' אחר התורף מדקתני כתבו דמשמע אבל על פה כשר:

תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה. וא"ת ולמא מן האמוראים איילי ובית לה אב דבא הוה היא[ג] ועוד אמאי לא קא מייתי מתניתין דפרק התקבל (לעיל דף פה.) קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה ומוקמינן לה[ד] בפ"ב דקדושין (דף מד:) בתין לה אב ואור"י דהך ברייתא משמע ליה בכל ענין אפילו אין לה אב או מן הנשואין דאין לאביה רשות בה אבל מתניתין דהתקבל מני למדחיה בדיים לה אב דמשמע פשט דמתניתין דקתני בתר הכי ואם אמר אביה כו' והכי הוה בעי למידק[ה] בפרק שני דקדושין (דף מד:)

*** דבית לה אב עסקינן:**

חוץ מתרומתיך מהו. פי' בקונטרס שאם תגשאי לכהן לא תאכל בתרומה ואין נראה לר"י דבאלו הכי לא אכלה בתרומה דגרושה מתחללת בביאת כהן ואפילו קידשה ונשאה ולא בא עליה דמשתמרת לביאה פסולה היא[ו] אע"ג דאתני מה שמשייר שתהא אסורה לאכול מן התורה[ז] מכל מקום נראה דוחק לפרש כן[ח] ונראה לפרש חוץ מתרומה שהוא כהן ומגרשה לכל דבר חוץ שלא תיאסר באכילתה אי הוי שיור דקנין כספו אמר רחמנא דע"י קידושין אוכלת בתרומה אם כן עדיין קידושין עליה ואין זה כריתות או דילמא בקידושין הא לא שייר שתוכל להתקדש למי שתרצה וכי האי גוונא פי' בקונטרס עצמו גבי חוץ מירושתך ומהפלת נדריך:

רבי

דברי הכל כשר ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל ע"מ לא פסיל איבעית אימא לפני התורף ורבנן ואיבע"א לאחר התורף ודברי הכל ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף דרבי סבר גזרינן אטו לפני התורף [ו]ורבנן סברי לא גזרינן אטו לפני התורף אבל לפני התורף דברי הכל פסול ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסיל אחר התורף ורבנן היא תני אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא כתב גט על תנאי דברי הכל פסול דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי אלא אימא לדברי הכל כשר והיכי דמי [ב]לאחר התורף ולימא הרי זה פסול ורבי תנא דברי הכל אתגייה כשר בפסול מיחלף ליה הרי זה בדברי הכל לא מיחלף ליה: **מתני' [ג]הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין כשר הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין וכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה פסול: **גמ'** [ד]כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין [ה](כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי ואדומי) בעא מיניה רבא מרב נחמן חוץ מקדושי קטן מהו מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא אתי לכלל הויה א"ל תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה אמאי והא בעינן ויצאה והיתה אלא אתיא לכלל הויה [ו]הכא נמי אתיא לכלל הויה [ז]חוץ מן הנולדים מהו השתא מיהא לא איתילד או דלמא עתידי דמתיילדי א"ל תניתוה לעבד ולעובד כוכבים אם איתא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי הנך לאו לאיגיורי קיימי הני לאיתילודי קיימי [ח]חוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא זמנין דמתה אחותה וחזיא ליה אמר ליה תניתוה לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי גירות לא שכיחא [ט]מיתה שכיחא [י]חוץ מזנותיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה א"ל תניתוה לאבא ולאביך ובמאי אילימא בנשואין אבא ואביך בני נשואין נינהו אלא לאו בזנות ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר דלמא בנשואין דעבר ואינסיב [יא]חוץ משלא בדרכה מהו בבדרכה הא לא שייר או דלמא [1]משכבי אשה כתיב [יב]חוץ מהפרת נדריך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [2]אישה יקימנו ואישה יפירנו כתיב [3]חוץ מתרומתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [3]קנין כספו כתיב חוץ מירושתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [4]לשארו וירש אותה כתיב חוץ מקידושיך בשטר מהו מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא ויצאה והיתה [יג]איתקוש הוויות להדדי [לתיקו: **מתני'** [יד]גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי

ואוקימנא בחוץ. בריש פירקין (פב.) ושמעינן מינה דאילו אחר התורף כדאמרינן בסמוך ואי בעית אימא לאחר התורף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן ביה ע"מ אטו חוץ דמזן אחר התורף אינו פסול אלא מדרבנן גזירה אטו לפני תורף ולא גזרינן גזירה לגזירה: **רבא אמר מחלוקת לאחר התורף.** לרבי גזר ע"מ דלאחר התורף אטו ע"מ דלפני התורף אע"ג דלפני התורף נמי אינו אלא גזירה אטו חוץ[א] כולה מדא גזירה היא[ב]: **אבל לפני התורף דברי הכל פסול.** דגזרינן אטו חוץ ובחוץ הוא פסול גמור אפילו על פה דסבר רבא דלא נכתב בשם כריתות:

ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסול לאחר התורף ורבנן. והוא הדין דבאלו אתי טעמא לרבי דאוקומי מתני' אחר התורף מדקתני כתבו דמשמע אבל על פה כשר:

תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה. וא"ת ולמא מן האמוראים איילי ובית לה אב דבא הוה היא[ג] ועוד אמאי לא קא מייתי מתניתין דפרק התקבל (לעיל דף פה.) קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה ומוקמינן לה[ד] בפ"ב דקדושין (דף מד:) בתין לה אב ואור"י דהך ברייתא משמע ליה בכל ענין אפילו אין לה אב או מן הנשואין דאין לאביה רשות בה אבל מתניתין דהתקבל מני למדחיה בדיים לה אב דמשמע פשט דמתניתין דקתני בתר הכי ואם אמר אביה כו' והכי הוה בעי למידק[ה] בפרק שני דקדושין (דף מד:)

*** דבית לה אב עסקינן:**

חוץ מתרומתיך מהו. פי' בקונטרס שאם תגשאי לכהן לא תאכל בתרומה ואין נראה לר"י דבאלו הכי לא אכלה בתרומה דגרושה מתחללת בביאת כהן ואפילו קידשה ונשאה ולא בא עליה דמשתמרת לביאה פסולה היא[ו] אע"ג דאתני מה שמשייר שתהא אסורה לאכול מן התורה[ז] מכל מקום נראה דוחק לפרש כן[ח] ונראה לפרש חוץ מתרומה שהוא כהן ומגרשה לכל דבר חוץ שלא תיאסר באכילתה אי הוי שיור דקנין כספו אמר רחמנא דע"י קידושין אוכלת בתרומה אם כן עדיין קידושין עליה ואין זה כריתות או דילמא בקידושין הא לא שייר שתוכל להתקדש למי שתרצה וכי האי גוונא פי' בקונטרס עצמו גבי חוץ מירושתך ומהפלת נדריך:

רבי

ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל ע"מ לא פסיל איבעית אימא לפני התורף ורבנן ואיבע"א לאחר התורף ודברי הכל ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף דרבי סבר גזרינן אטו לפני התורף [ו]ורבנן סברי לא גזרינן אטו לפני התורף אבל לפני התורף דברי הכל פסול ומתני' דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסיל אחר התורף ורבנן היא תני אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא כתב גט על תנאי דברי הכל פסול דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי אלא אימא לדברי הכל כשר והיכי דמי [ב]לאחר התורף ולימא הרי זה פסול ורבי תנא דברי הכל אתגייה כשר בפסול מיחלף ליה הרי זה בדברי הכל לא מיחלף ליה: **מתני' [ג]הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין כשר הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין וכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה פסול: **גמ'** [ד]כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין [ה](כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי ואדומי) בעא מיניה רבא מרב נחמן חוץ מקדושי קטן מהו מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא אתי לכלל הויה א"ל תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה אמאי והא בעינן ויצאה והיתה אלא אתיא לכלל הויה [ו]הכא נמי אתיא לכלל הויה [ז]חוץ מן הנולדים מהו השתא מיהא לא איתילד או דלמא עתידי דמתיילדי א"ל תניתוה לעבד ולעובד כוכבים אם איתא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי הנך לאו לאיגיורי קיימי הני לאיתילודי קיימי [ח]חוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא זמנין דמתה אחותה וחזיא ליה אמר ליה תניתוה לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי גירות לא שכיחא [ט]מיתה שכיחא [י]חוץ מזנותיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה א"ל תניתוה לאבא ולאביך ובמאי אילימא בנשואין אבא ואביך בני נשואין נינהו אלא לאו בזנות ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר דלמא בנשואין דעבר ואינסיב [יא]חוץ משלא בדרכה מהו בבדרכה הא לא שייר או דלמא [1]משכבי אשה כתיב [יב]חוץ מהפרת נדריך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [2]אישה יקימנו ואישה יפירנו כתיב [3]חוץ מתרומתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [3]קנין כספו כתיב חוץ מירושתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא [4]לשארו וירש אותה כתיב חוץ מקידושיך בשטר מהו מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא ויצאה והיתה [יג]איתקוש הוויות להדדי [לתיקו: **מתני'** [יד]גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי

**מתני' גופו של גט הרי